

Enligt sändlista

Tillägg till beslut och skötselplan för naturreservatet Stora Karlsö, Eksta socken, Gotlands kommun.

Beslut

Med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken fattar länsstyrelsen ett tilläggsbeslut, inklusive ett tillägg till skötselplan för naturreservatet (nedan även kallat reservatet) Stora Karlsö.

Beslutet innebär att det tidigare beslutet, med diarienummer 511-6026-03 delvis upphävs och de synnerliga skälen för detta specificeras under rubriken ”Synnerliga skäl för delvis upphävande av tidigare beslut”. Beslutet innebär ingen förändring av naturreservatets geografiska utbredning.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Tillägg och ändring av reservatföreskrifter

Ytterligare två B föreskrifter och en C föreskrift, nummer 10 förbud att föra iland almved, har blivit tillagda i och med detta beslut. Den tidigare numreringen av C föreskrifterna har blivit ändrade i och med tillägget.

Tillägg till B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

- Att nödvändiga beprövade metoder används i syfte att bekämpa invasiva arter,
- Att nödvändiga beprövade skötselmetoder används i syfte att bevara naturvärden och kompensera för förlust av naturvärden som hotas av invasiva arter,

Ändring av C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. under tiden 15/3-15/8 beträda eller vistas inom de delar av reservatet som avgränsas på bifogad karta, bilaga 2 (landområde) och bilaga 3 (vattenområde)*,
2. under tiden 15/3-31/8 stiga iland på ön utan tillstånd av länsstyrelsen eller av länsstyrelsen förordnad tillsynsman för reservatet.
Under tiden 1/9-14/3 äger allmänheten rätt att vistas på ön efter skriftlig anmälan. Besökare skall göra sådan anmälan omedelbart efter ilandstigning vid bryggan i Norderhamn,
3. landstiga på annan plats än Norderhamn utan tillstånd av länsstyrelsen eller av länsstyrelsen förordnad tillsynsman för reservatet,
4. under tiden 15/3-31/8 förtöja eller ankra fartyg i Norderhamn (områdets utbredning framgår av karta) utan tillstånd av länsstyrelsen eller av länsstyrelsen förordnad tillsynsman för reservatet,
5. brädsegla, åka vattenskidor eller framföra vattenskoter,
6. föra motordrivet fordon,
7. landa med luftfarkost,
8. under tiden 15/3-15/8 fiska med annat än handredskap eller att fiska från stranden,
9. föra iland hund, katt eller annat sällskapsdjur,
10. Föra iland almved,
11. plocka eller gräva upp växter eller svampar,
12. insamla insekter, spindlar, snäckor eller sniglar,
13. fånga eller döda grod- eller kräldjur,
14. fånga fåglar för ringmärkning utan länsstyrelsens tillstånd,
15. insamla fossil eller förflytta eller bortföra block eller sten, gräva, hacka, mejsla, rista, borra eller på annat sätt skada mark, fast berg, block eller sten,
16. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning,
17. göra upp öppen eld,
18. tälta,
19. använda radio, bandspelare eller musikinstrument på ett störande sätt utomhus,
20. bedriva turisttrafik till ön

*Bilagorna hänvisar till ursprungsbeslutet för naturreservatet Stora Karlsö från 1990-12-03, dnr 231-2002-90. Områdena med tillträdesförbud framgår av bilaga 4 i detta beslut.

Tillägg till skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken och 7. kap 7 § miljöbalken beslutar länsstyrelsen om ett tillägg, bilaga 2, till skötselplanen från 2004-04-16.

Beskrivning av ärendet

Ärendets beredning

Askskottsjukan kom till Gotland 2001–2002 och smittade snabbt en stor del av Gotlands askar. Almsjukan upptäcktes på Gotland 2005 och Skogsstyrelsen började redan då med åtgärder för att begränsa och bekämpa smittan. Under 2013 startade projektet Life Elmias med Skogsstyrelsen som koordinator och Länsstyrelsen i Gotlands län som en av flera partner till projektet. Länsstyrelsen åtog sig att delta i flera av åtgärderna beskrivna inom projektet och att ensam ansvara för att uppdatera skötselplaner för 14 naturreservat som tillsammans omfattar 16 Natura 2000 områden. Åtagandet innebär att de reviderade skötselplanerna skulle inkludera möjligheten att i framtiden kunna bekämpa alm- och askskottsjukan inom dessa områden. Då invasiva arter blir vanligare och beräknas kunna utgöra ett större problem i framtiden, behöver skötselplanerna för naturreservaten även inkludera bekämpning av andra invasiva arter än alm- och askskottsjukan. Eftersom det inte finns stöd i de ursprungliga reservatsbesluten för att göra de nödvändiga förändringarna i skötselplanerna behövde även besluten revideras med utökade föreskrifter. I februari 2018 påbörjades revideringen av skötselplanerna. I april 2018 hölls samråd med Naturvårdsverket om det nya förslaget enligt 26 § förordningen om områdesskydd. Under april 2018 skickades förslaget till nytt beslut och skötselplan ut på remiss till ägare och innehavare av särskild rätt, berörda myndigheter och föreningar. Svar på synpunkter var förelagt att ha inkommit till länsstyrelsen inom fem veckor från mottagandet av remissen. Två yttranden inkom och länsstyrelsen bemötte dessa. Inga förändringar i beslutet genomfördes. Hur yttrandena har beaktats i beslut och skötselplan framgår av redogörelsen nedan.

Redogörelse av inkomna synpunkter på tillägget till beslut och skötselplan

<i>Sakfråga</i>	<i>Framförda synpunkter</i>	<i>Länsstyrelsens bemötande</i>
Naturvårdsverket		
Synnerliga skäl till upphävande av beslut	Naturvårdsverket anser att synnerliga skäl föreligger för att upphäva delar av det tidigare beslutet	Länsstyrelsen delar Naturvårdsverkets synpunkt.
Precisering av B-föreskrifter	Naturvårdsverket anser att B-föreskrifterna är relativt övergripande och	Länsstyrelsen har övervägt Naturvårdsverkets synpunkt, men har bedömt att en

	önskar att det ska övervägas om dessa kan preciseras. Dock anser Naturvårdsverket att föreskrifterna kan vara acceptabla då det är svårt att veta vilka bekämpningsåtgärder som krävs för att bekämpa invasiva arter.	precisering av B-föreskrifterna är svårt att genomföra då åtgärder som krävs för att bekämpa invasiva arter varierar beroende på vad för slags organism som har blivit invasiv i naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att syftet med B-föreskrifterna är förklarande nog att endast tillåta åtgärder som bedöms vara nödvändiga för att bekämpa de aktuella invasiva arterna.
Havs och vatten myndigheten		
Övergripande synpunkt	Havs och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig då remissen inte anses koppla till bevarande och skydd av den marina miljön.	Länsstyrelsen noterar att Havs och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Motivering till beslutet

Synnerliga skäl för delvis upphävande av tidigare beslut

Vid instiftandet av naturreservat Stora Karlsö beslutades det om föreskrifter och en skötselplan för att reglera vilka verksamheter och åtgärder som behövdes för att syftet med naturreservatet skulle uppnås. Beslutet togs efter de då gällande ekologiska förutsättningarna för naturreservat Stora Karlsö och med då gällande kunskap om vilka nödvändiga skötselåtgärder som behövdes för att uppnå syftet.

Sedan beslutet togs 2004-04-16 har de ekologiska förutsättningarna (och kunskapen om naturreservatet) förändrats och därmed även de nödvändiga skötselåtgärderna som krävs för att syftet med naturreservatet ska upprätthållas. För att naturreservatet fortsättningsvis ska kunna bibehålla syftet med skyddet krävs att föreskrifter och skötselplan delvis upphävs, enligt 7 kap. 7 § miljöbalken. För detta krävs synnerliga skäl.

De synnerliga skälen för länsstyrelsens beslut grundar sig i ny kunskap om området, samt förändrade förutsättningar för naturreservatet. Dessa är:

1. Invasiva arter har blivit vanligare och dessa kan komma att hota naturreservatets syfte och Natura 2000-områdets ingående naturtyper och arter. Det går inte att förutspå hur invasiva arter kommer att påverka området i framtiden, därför är det viktigt att redan nu möjliggöra bekämpning av och skydd från invasiva arter.
2. De ingående naturtyperna och arterna i naturreservatet och Natura 2000-området hotas i dagsläget av alm- och askskottsjuka.

Nedan följer en utförligare beskrivning av dessa. Till beslutet bifogas en konsekvensutredning, bilaga 3, för ett delvis upphävande av det tidigare reservatsbeslutet.

Invasiva arter har blivit vanligare

Konsekvenserna av invasiva arter på naturmiljön har först på senare år studerats och idag finns större och mer lättillgänglig kunskap om förebyggande åtgärder och bekämpning av invasiva arter. Det kalla klimatet i Sverige har tidigare haft en positiv verkan då flera invasiva arter inte har klarat etablera sig, men med en ökad globalisering och handel i kombination med klimatförändringar finns det en risk att det kommer bli ett vanligare problem i framtiden.

Invasiva arter är ett stort hot mot biologisk mångfald då de har potentialen att konkurrera ut inhemska arter, förändra näringskedjor eller helt förändra naturmiljöer. Konsekvenserna har varit så omfattande och kostsamma inom Europa att en EU-förordning (1143/2014) om invasiva arter trädde i kraft 2015, följt året därpå av en unionsförteckning över arter som måste begränsas inom medlemsländerna. I och med den nya förordningen har Sverige även åtagit sig att:

1. Förebygga nya introduktioner
2. Främja tidig upptäckt och snabb utrotning av nya förekomster
3. Hantera de arter som redan fått bred spridning

Unionsförteckningen innehåller invasiva arter vilka redan är etablerade inom Europa men den kommer att uppdateras vid behov, varav fler arter förväntas bli inkluderade i framtiden.

Naturreservatet Stora Karlsö är ett Natura 2000 område som idag består av naturtyperna 1170 rev, 1220 sten- och grusvallar, 6110 basiska berghällar, 6210 kalkgräsmarker, 6270 silikatgräsmarker, 6280 alvar, 6410 fuktängar, 6530

högörtängar, 7230 rikkärr, 8210 kalkbranter, 8240 karsthällmarker, 9020 nordlig ädellövskog, 9070 trädklädd betesmark och 9180 ädellövskog i branter.

För att en gynnsam bevarandestatus för en livsmiljö skall uppnås krävs:

1. att det naturliga eller hävdbetingade utbredningsområdet inte minskar
2. att strukturen och funktionerna som är av vikt för att naturtypen ska finnas även kommer vara det under en överskådlig tid framöver
3. att de typiska arterna har en gynnsam bevarandestatus

I nuläget är det omöjligt att säga vilka invasiva arter som kan komma att utgöra en risk för naturreservatet och Natura 2000 området och därav kan inte heller skötselåtgärderna som riktas mot den invasiva arten specificeras. Länsstyrelsen beslutar att beprövade skötselåtgärder för att förebygga, begränsa och bekämpa en invasiv art är tillåtet för att uppnå syftet med naturreservatet, vilket även överrensstämmer med Natura 2000-områdets ingående arter och naturtyper.

Alm- och askskottsjuka hotar i dagsläget naturreservatet och Natura 2000 området

Almsjukan orsakas av en invasiv svamp *Ophiostoma novo-umli* som kom till Gotland 2005 och som orsakat en hög mortalitet hos lundalmar *Ulmus minor*, den dominerande arten av alm på ön. När svampen infekterar en alm blir vattentransporten i trädet blockerat, vilket leder till att almen snabbt vissnar och dör inom två år. Svampen sprids till stor del av almsplintborren *Scolytus multistriatus* som lägger ägg i och näringsgnager från almar. Om boträd för almsplintborren är infekterade av almsjukan sprids svampen snabbt när de nya almsplintborrarna börjar flyga i april-maj. Andra effektiva spridningsvägar för svampen är genom smittade verktyg och transport och lagring av smittad almved. Almsjukan kan även spridas lokalt till andra almar som har rotkontakt med det smittade trädet. Symptom uppträder under högsommaren genom att bladverket vissnar och grenar torkar ut och dör. När almar har blivit boträd för almsplintborren kan de karaktäristiska mönstren från dess äggläggning ses under barken.

Askskottsjukan orsakas av en patogen svamp *Chalara fraxinea/Hymenoscyphus pseudoalbidus* som kom till Gotland 2001–2002. Sjukdomen sprids snabbt över ön och har idag infekterat och dödat många av Gotlands viktiga askar, dock med en stor variation i insjuknande då en del individer helt har klarat sig från sjukan. När svampen infekterat trädet stryps tillslut vatten- och näringstillförseln och trädet börjar vissna. Askskottsjukan sprids med vinden då sporer från svampen frigörs. Symptomen uppträder främst under vår- och försommar då fjolårsknopparna aldrig slår ut, bladen vissnar och skotten dör. Skotten blir brun-

rödaktiga när innerbarken dör, nekroser kan ses vid blad, bladnerv och bladärr och sår, s.k. ”kräftsår” bildas på stammen.

Syftet med naturreservatet är bland annat att skydda och vårda öns särpräglade och rika fauna och flora samt bidra till att upprätthålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus för de livsmiljöer och arter som finns inom öns Natura 2000 område.

Naturreservat Stora Karlsö är ett Natura 2000 område där naturtyperna kalkgräsmarker 6210, nordlig ädellövskog 9020, trädklädd betesmark 9070 och ädellövskog i branter 9180 ingår. Alm- och askskottsjukan hotar idag dessa värden och förhindrar att naturtyperna kan bidra till en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå. Nedan följer en beskrivning av de strukturer som krävs inom respektive naturtyp för att uppnå en gynnsam bevarandestatus. Värdena riskerar att försvinna på grund av alm- och askskottsjuka.

Naturtyp 6210 Kalkgräsmarker. För att uppnå gynnsam bevarandestatus i denna naturtyp bör äldre och/eller grova träd finnas och det bör även finnas en rekrytering av träd som kan ersätta de äldre. Klappade (hamlade) träd är av värde inom naturtypen och det bör ske både nyklappning och återklappning av dessa. De typiska arterna bör inte minska i populationsstorlek.

Naturtyp 6530 Lövängar. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus i denna naturtyp bör det finnas påtagligt med klappade träd och biologisk mångfald kopplade till värdefulla träd. De typiska arterna bör inte minska i populationsstorlek.

Naturtyp 9020 Nordlig ädellövskog. Naturtypen utgörs av minst 30% ädellöv där alm och ask är viktiga trädslag. För att uppnå gynnsam bevarandestatus ska det finnas gamla träd, representativa trädslag och död ved i olika nedbrytningsstadier. De typiska arterna bör inte minska i populationsstorlek.

Naturtyp 9070 Trädklädda betesmarker. Naturtypen utgörs bland annat av gamla och/eller grova solbelysta lövträd med mycket höga naturvärden. För att uppnå en gynnsam bevarandestatus ska det finnas gamla/och eller grova träd, en kontinuerlig förnygring av lövträd samt död ved i olika nedbrytningsstadier. De typiska arterna bör inte minska i populationsstorlek.

Naturtyp 9180 Ädellövskogsbranter. Naturtypen utgörs av minst 30% ädellöv och alm och ask är viktiga trädslag. Kontinuitet av alm är av särskild betydelse för naturvärdena och dessa bör finnas i varierande åldrar. Gamla eller grova träd och död ved av olika nedbrytningsstadier är också viktigt för naturtypen. De typiska arterna bör inte minska i populationsstorlek.

Med hänsyn till att levande alm och ask utgör viktiga komponenter i dessa naturtyper anser länsstyrelsen att riktade skötselåtgärder krävs för att förebygga, begränsa och bekämpa alm- och askskottsjuka samt kompensera för förluster av naturvärden orsakade av dessa sjukdomar.

Miljökvalitetsmål

Tillägget till beslut och skötselplan ger möjligheten att långsiktigt bevara strukturer och arter inom naturreservatet och Natura 2000-området. Genom riktade skötselåtgärder för att bekämpa invasiva arter och för att kompensera för den förlust av biologisk mångfald som de invasiva arterna har orsakat bevaras den biologiska mångfalden inom naturreservatet. Då alm och ask utgör viktiga strukturer för biologisk mångfald i odlingslandskapet bidrar beslutet till miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*. Tilläggsbeslutet bidrar även till miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv, Hav i balans, Myllrande våtmarker och Levande skogar*.

Norra Europas största vilda bestånd av alm finns på Gotland och även asken är vanligt förekommande. Då dessa trädslag utgör en stor del av lövskogarna på Gotland är de även viktiga kolkällor för att motarbeta klimatförändringar. Om sjukdomarna tillåts att spridas riskerar dessa trädslag att slutligen dö och koldioxid frigöras vid nedbrytningen. Tilläggsbeslutet syftar till att bevara levande träd i framtiden och beslutet bidrar därför även till miljömålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark och vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (7 kap. 25 § miljöbalken).

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med riksintressen enligt 3. och 4. kap. miljöbalken samt skogsvårdslagen (1979:429). Vidare bedömer länsstyrelsen att beslutet även är förenligt med Bygg Gotland - Översiktsplan för Gotlands kommun 2010–2025.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Upphävande av naturreservat

Enligt 7 kap 7 § miljöbalken får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva ett beslut om naturreservat som länsstyrelsen har meddelat, och/eller dess ingående A- och B-föreskrifter, om det finns synnerliga skäl.

Föreskrifter

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen, om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Skötselplan

Enligt 3§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd skall länsstyrelsen fastställa en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård. En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Intresseprövning

Varje medborgares egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen (2 kap. 15 § 1 st. regeringsformen). Hänsyn tas till enskilda intressen vid prövning av frågor om skydd av områden. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses. (7 kap 25 § miljöbalken). Utgångspunkten för naturreservat är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen (Prop.1997/98:45, del 2, s. 97). Likaså anges i förarbetena att inskränkningen i den enskildes rätt kan gå långt i syfte att skydda miljö och natur.

Invasiva arter

Enligt regler satta efter Europaparlamentets och rådets förordning nr 1143/2014 ska medlemsländer förebygga, minimera och mildra de negativa effekterna på biologisk mångfald av invasiva arter, från både avsiktlig och oavsiktlig introduktion och spridning inom unionen.

Upplysning

Föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30§ miljöbalken, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på

vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Schelin Seidegård med naturvårdshandläggare Amanda Overmark som föredragande. I den slutliga handläggningen har även naturvårdshandläggare Ingrid Thomasson, naturvårdshandläggare Cecilia Nygren, jurist Petter Rimfors, länsjurist Viktoria Gullback och miljöskyddshandläggare Emelie Vejlens deltagit.

Cecilia Schelin Seidegård
Landshövding

Amanda Overmark

Bilagor

1. Hur du överklagar beslutet
2. Tillägg till skötselplan
3. Konsekvensutredning för delvis upphävande av tidigare beslut
4. Karta över tillträdesförbudet på Stora Karlsö

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Gotlands län, 621 85 Visby. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till gotland@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- ☐ hur du vill att beslutet ska ändras
- ☐ varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- ☐ personnummer
- ☐ adress till bostaden
- ☐ telefonnummer där du kan nås
- ☐ eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppgesitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till länsstyrelsen, telefon 010-223 90 00. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**

Bilaga 2

Tillägg till skötselplan för naturreservatet Stora Karlsö.

Inom naturreservatet Stora Karlsö finns i dagsläget både alm och ask. Askskottsjukan är etablerad och påverkar och dödar långsamt av askarna i området. Almsjukan har ännu inte blivit etablerad inom området, dock föreligger det en stor risk att smittan når naturreservatet då almsjuka finns nära kusten på Gotland.

Hantering av almsjuka

Inom naturreservatet ska almsjukan hanteras enligt de senaste beprövade metoderna för förebyggande, begränsning och bekämpning. Nedanstående råd för skötselåtgärder gäller med dagens kunskap om almsjukan. I framtiden får andra riktade skötselåtgärder genomföras mot almsjukan om ny kunskap visar på bättre metoder.

Förebyggande skötselåtgärder

Då almsplintborren lägger sina ägg i döende eller nyligen döda almar är det av vikt att främja vitaliteten hos träden. Friställning av almar genom att röja bort sly runt stammen ökar ljusinsläppet och minskar konkurrensen för träden. Klappning av tidigare klappade almar kan öka vitaliteten, men då almsplintborren gärna näringsgnager på unga skott kan åtgärden öka risken för angrepp och åtgärden bör därför undvikas. All beskärning av almar bör undvikas på grund av risken för smittspridning genom verktyg. Om beskärning måste ske ska alla använda verktyg desinficeras genom bränning. Ingen almved bör lagras då risken för övervintrande almsplintborrar är stor. Vaccinering av alm har även visat sig vara en effektiv förebyggande åtgärd, dock måste den årligen upprepas varav kostnaden kan bli hög för enstaka almar.

Bekämpande och begränsande skötselåtgärder

För närvarande är det osäkert om bekämpning av almsjuka kommer att fortsätta under Skogsstyrelsens regi i framtiden. Almsjukan skulle eventuellt kunna bedömas som okontrollerbar på en landskapsnivå och de insatser som tidigare har genomförts över hela Gotland skulle då riskera att stoppas. Detta skulle innebära att smittspridningen ökar i landskapet och fler träd förväntas insjukna. Trots detta kan det fortfarande vara värdefullt att bekämpa almsjukan lokalt inom naturreservaten. Almsplintborren, den huvudsakliga vektorn för almsjukan, flyger sällan långt och bekämpning av boträd kan därför ge en positiv effekt på närmiljön. Att ta bort almsjuka träd begränsar också den lokala smittspridningen och ger därför positiva effekter på närmiljön.

Inventering av almsjuka är det första steget för att begränsa och bekämpa almsjukan och detta genomförs fördelaktigt under högsommaren (juli-augusti). Almar som blivit smittade bör snarast tas ner. Smittade almar kan med fördel ringbarkas redan under inventeringen. Ringbarkning begränsar spridningen av almsjuka via rötter och trädet kan även fungera som en fälla för almsplintborren att lägga ägg i. Dessa träd bör helst tas bort helt inom 20 dagar. Funna boträd avverkas om virket fortfarande är färskt. Ju snabbare nedtagningen kan ske desto

Bilaga 2

mindre risk för spridning. Trädet måste sedan destrueras, helst så snart som möjligt dock senast påföljande vår. Vanligtvis förs trädet bort, flisas och användas till energi. Om det är brist på död ved i reservatet kan trädet barkas av in till veden. Barken bör snarast brännas på lämplig närliggande plats. Den avbarkade almen placeras sedan på lämpligt ställe i naturreservatet för att gynna naturvärden.

Stubben måste sedan förstöras för att döda av rotsystemet, undvika rotskott och spridning genom rotkontakt och för att minska risken att almsplintborren använder stubben för föda eller äggläggning. Detta sker, när möjligt, med i Sverige godkända bekämpningsmedel eller med bekämpningsmedel som blivit godkända genom en dispensansökan med tillhörande riskbedömning. Användandet av bekämpningsmedel för att döda av rotsystem ska endast ske när det bedöms som nödvändigt och de försiktighetsåtgärder som produkterna föreskriver ska alltid följas.

När bekämpningsmedel inte ska användas inom naturreservatet måste almsstubbar barkas av för att hindra äggläggning från almsplintborren. Barken bör då snarast brännas upp på lämplig närliggande plats. Detta måste efterföljas av regelbundna röjningar eller bete för att undvika att rotskott växer upp och fortsätter sprida smitta. Det är dock viktigt att desinficera verktygen mellan varje alm. Viktigt att notera är att med denna metod kommer smittan fortfarande kunna spridas via rotkontakt, varför den endast ska användas i undantagsfall.

Hantering av askskottsjuka

Inom naturreservatet ska askskottsjukan hanteras enligt de senaste beprövade metoderna för förebyggande, begränsning och bekämpning. Nedanstående råd för skötselåtgärder gäller med dagens kunskap om askskottsjukan. I framtiden får andra riktade skötselåtgärder genomföras mot askskottsjukan om ny kunskap visar på bättre metoder.

Förebyggande skötselåtgärder

Friska askar insjuknar mer sällan, varav det är viktigt att främja trädens vitalitet. Friställning av askar genom slyröjning runt stammen ökar ljusinsläppet och minskar konkurrensen. Askar som regelbundet blivit klappade bör återklappas och en del unga träd bör nyklappas. Klappning bör ske varje 3–5 år. Dock bör man undvika att klappa veteranträd som ej klappats på länge då det verkar öka risken för smittan. Vid beskärning av ask bör verktygen rengöras mellan träden.

Bilaga 2

Bekämpande och begränsande skötselåtgärder

I dagsläget genomförs inga åtgärder för att bekämpa askskottsjukan, men det finns åtgärder som potentiellt kan begränsa smittan. Inventering av askskottsjuka bör ske under vår- och försommar. Smittspridningen från sjuka askar kan begränsas genom att infekterade skott beskärs och sedan bränns på lämplig närliggande plats. Infekterade vissna blad bör återkommande brännas upp.

Åtgärder för att kompensera förlust av biologisk mångfald orsakad av alm- och askskottsjukan

Alm- och askskottsjuka orsakar en hög mortalitet hos de två trädslagen och till följd har många träd försvunnit från naturreservatet. Därför är det viktigt att säkra en framtida population av träd som kan upprätthålla de ingående naturtyperna och arterna i reservatet och som även kan bibehålla den karaktär som finns inom området. Detta sker genom att gynna föryngringen av träd, främst alm, ask och lönn, men även andra trädslag kan komma att bli aktuella för åtgärderna. Røjning kring unga plantor minskar konkurrensen och gynnar plantornas tillväxt och instängsling garanterar att de unga plantorna klarar sig från betestryck. Äldre träd kan få ett högre värde genom røjning av vegetation runt trädet, vilket ger mer ljusinsläpp till stammen. Träden kan även klappas och veteraniseras för att öka deras värde, men detta bör inte ske på almar då det kan öka mottagligheten för almsjukan.

Att säkra en varierad blandning av trädslag inom naturreservatet kan också ge positiva effekter i framtiden då vissa trädslag kan bli ersättningsträd för alm och ask och en del av de ingående naturtyperna och arterna kan då bibehållas. Ersättningsträd skulle även ge positiva effekter på naturreservatets estetik.

Bilaga 3

Konsekvensutredning för delvis upphävande av beslutet om naturreservat Stora Karlsö från 2004-04-16, dnr 511-6026-03.

För och nackdelar för biologisk mångfald

Fördelar

Biologisk mångfald kommer både kortsiktigt och långsiktigt att gynnas av att invasiva arter bekämpas då åtgärderna genomförs för att uppfylla syftet med reservatet. Den biologiska mångfalden kommer även att gynnas mer specifikt av riktade åtgärder mot alm- och askskottsjuka eftersom att dessa åtgärder syftar till att bevara levande träd inför framtiden, till vilken biologisk mångfald är starkt knuten i dessa habitat. Biologisk mångfald knuten till alm- och askved kommer långsiktigt att gynnas då åtgärderna syftar till att bevara levande träd inför framtiden, vilket innebär att död ask- och almved kontinuerligt kommer att fortsätta skapas i framtiden.

Bilaga 2

Nackdelar

Biologisk mångfald kan kortsiktigt komma att missgynnas av skötselåtgärder riktade mot att bekämpa invasiva arter. Detta gäller främst om strukturer i naturreservatet måste åtgärdas eller tas bort för att bekämpa den invasiva arten. Den biologiska mångfalden missgynnas kortsiktigt av bekämpning av almsjuka eftersom almar försvinner snabbare från naturreservatet än om almsjukan tar död på dom. Biologisk mångfald knuten till almved kommer kortsiktigt missgynnas då andelen almved kommer att minska inom naturreservatet till följd av almsjukebekämpningen.

För och nackdelar för friluftsliv

Fördelar

Friluftslivet kommer att gynnas av att invasiva arter bekämpas då åtgärderna ämnar upprätthålla naturreservatets syfte. Friluftslivet kommer även att gynnas mer specifikt av att alm- och askskottsjuka bekämpas då åtgärderna ämnar bevara strukturer i naturreservatet och minska andelen stående träd som dödas på grund av smitta, vilka kan utgöra en fara för allmänheten. Särskilt döda stående askar kan utgöra en fara i områden där människor uppehåller sig.

Nackdelar

Friluftslivet kan påverkas negativt om aktiviteterna sker samtidigt som skötselåtgärder mot invasiva arter. Bekämpning mot alm- och askskottsjuka kan

under en kort period innebära att verktyg och maskiner upplevs som störande inom naturreservatet.

Ekonomisk analys

Förändrad ersättningssituation gentemot sakägare

Länsstyrelsen bedömer att beslutet inte innebär någon förändrad ersättningssituation gentemot sakägare.

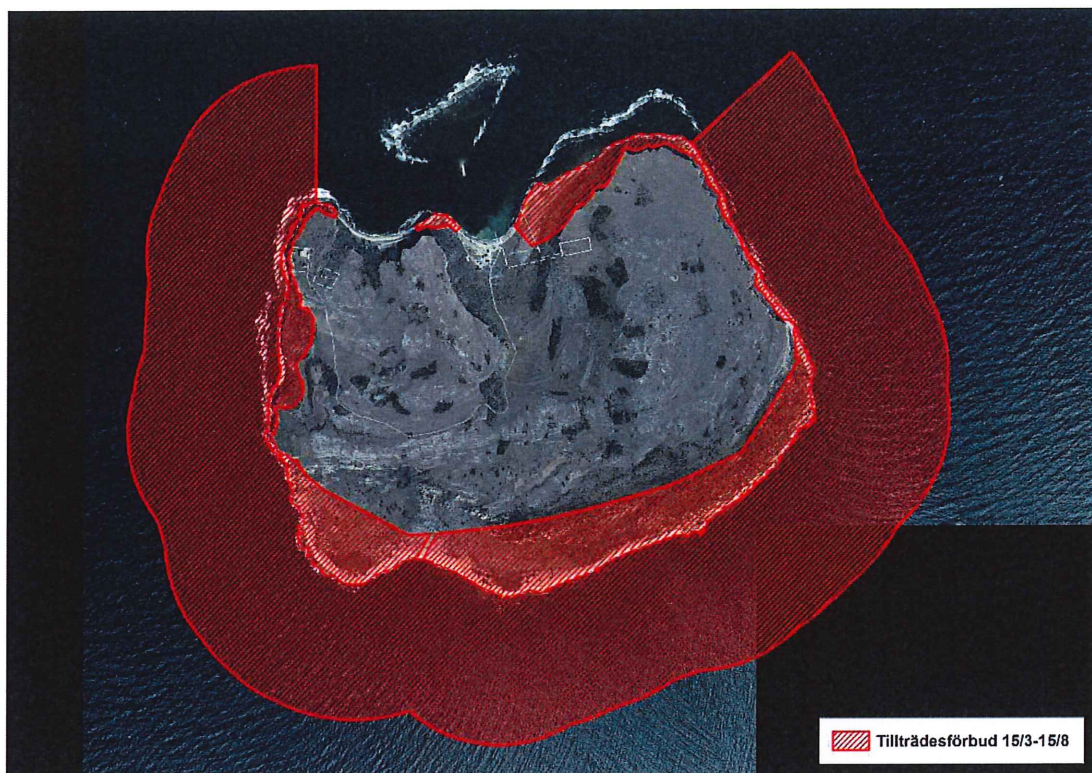
Ekonomiska förpliktelser för staten i form av skötselåtagande

Staten ansvarar helt för kostnader som uppkommer för av länsstyrelsen beslutade skötselåtgärder riktade mot invasiva arter. Kostnader för att bekämpa almsjuka kan, beroende på utbredningen av sjukdomen i reservatet, bli kostsamma. Kostnader för framtida skötselåtgärder mot andra invasiva arter kan också komma att bli kostsamma.

Påverkan på markägarens och sakägarens rättsliga ställning

Naturreservatet ägs av Karlsö jakt- och djurskyddsförening och Eksta hembygdssförening. Det är inte aktuellt att återkräva någon ersättning med anledning av ändrade föreskrifter enligt 31 kap. 15§ miljöbalken.

Bilaga 4

Kartan visar utbredningen av tillträdesförbudet på Stora Karlsö som gäller under perioden 15/3–15/8. Både land- och vattenområdet som enligt föreskrifterna inkluderas av tillträdesförbudet är markerat med den röda linjerade ytan.